



A-Kİ-ÚŠ

Herkuzimal

Onur ÇALIŞKAN



Doç. Dr. Onur ÇALIŞKAN



A-Ki-ÜS
Herkuzimal

ISBN 978-605-241-703-4
DOI 10.14527/9786052417034

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindex.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ağustos 2019, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Limited Şirketi
Çetinemeç Bulvarı 1314.Cadde No:37A-B
0312 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 33365

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Herkuzimallilere...



Onur ÇALIŞKAN

1975 yılında Ankara'da doğdu. 1993 yılında TED Ankara Koleji'nden mezun oldu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümünü 2005 yılında bitirdi. 2005 yılında Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, İlköğretim Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladı. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim alanında yaptığı yüksek lisans eğitimiyle, 2008 yılında Bilim Uzmanı oldu. Aynı yıl yine aynı kurumda doktora eğitimine başladı. 2012 yılında Fiziki Coğrafya alanında "doktor" unvanını aldı. 2013 yılında Eğitim Bilimleri Fakültesi, İlköğretim Bölümünde Yardımcı Doçent oldu. 2017 yılında Fiziki Coğrafya alanında Doçent unvanını aldı. 2013 yılından beri Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Coğrafya Eğitimi Anabilimdalı Başkanlığını da yürütmektedir. Ulusal ve uluslararası birçok bilimsel derneğe üyedir. TÜBİTAK ve üniversite kaynaklarınca desteklenen çok sayıda projede çalışmıştır. Yurt dışı ve yurt içi çeşitli proje ve dergi hakemlikleri, çok sayıda bilimsel kongre sunumu ve bilimsel yayınları mevcuttur. Çalışma alanları çevre eğitimi, eğitimde arazi çalışmaları, şehir iklimi, canlı iklimi, glasiyal ve periglasiyal jeomorfoloji olarak sıralanabilir. Yayımlanan kitapları; Permafrost ve Periglasiyal Jeomorfoloji (2014), Coğrafya Eğitimi ve Arazi Çalışmaları (2015), Aladağlar Seyir Defteri: Bir Keşfin Öyküsü (2015), Cebecinin Canları (2016), Permafrost ve Taban Buzu Terimleri Sözlüğü (Çeviri: 2017), Bolkar Dağları Seyir Defteri: Dağ Doğulmaz Olunur (2018) Akius; Yakup (2019).

ÖN SÖZ

A-Ki-Úş serisi Dünya gezegenini topyekûn değiştirebilecek doğal ve beşeri olayları ele alan kurgusal metinlerden oluşmaktadır. Dünya, 4,6 milyar yıllık ömrünün uzunca bir süresini yaşam-sız geçirmiştir. 2,3 milyar yıl önce basit bakteri formunda canlıların varolduğu düşünülmektedir. Birinci Jeolojik Zaman olarak adlandırılan 540 milyon yıl öncesine kadar birkaç tür bakteri dışında yaşam bulunmayan gezegende, Kambriyen ismi verilen dönemle birlikte canlı organizmalar hem sayı hem de tür bakımından bir patlama yaşamışlardır. Kambriyenden günümüze Dünya canlıların etkisi altında kalmış, organizmalar yaşadıkları koşullara uyum sağlamakla birlikte gezegeni baştan aşağı değiştirecek kadar da etkili olmuşlardır.

Dünya, canlılar açısından dikensiz gül bahçesinde değildir. Jeolojik zamanlar içerisinde gerçekleşen büyük yıkımlar sonucu Dünya üzerinde yaşayanlar kitlesel yok oluşlara da maruz kalmışlardır. 540 milyon yıldan günümüze toplamda beş küresel, on yedi yerel ölçekli kitlesel yokoluş olayı gerçekleşmiştir. Küresel ölçekte gerçekleşen en son ve en çok bilineni kitlesel yokoluş, 66 milyon yıl öncesine tarihlendirilen ve dinozorları son bireyine kadar yeryüzünden silen yok oluştur. Bu yok oluşun gerekçesini açıklamak için farklı kuramlar bulunmaktadır. Günümüzde en çok taraftar bulan kuram ise bu yıkıma Meksika Körfezi açıklarına çarpan bir meteorun neden olduğudur.

İlk yazılı dil olan Sümerce bir tamlama olan A-Ki-Úş "Ölü Dünyanın Babası" anlamına gelmektedir. Sümerce 'Abba' (baba), 'Ki' (yer, zemin, Dünya) ve 'Úş' (ölüm, ölmüş, öldürmek) kelimelerinin birleşimiyle oluşturulmuştur. Dünya'daki yaşamı yok edebilecek ya da topyekûn değiştirebilecek onlarca farklı felaket

olduğu bilinen bir gerçektir. Bu yıkımların besin zincirinin üstündeki canlıları daha çok etkilediği anlaşılmaktadır. Bir sonraki kitlesel yokoluştan en fazla zarar görecektir canlı topluluğunun insanlar olacağı açıktır. Diđer canlıları öldürerek yaşamına devam eden çođu canlının tersine insanlar, kendini onlardan daha üstün gören bir moral motivasyonla güdülenmiştir. Bilim insanlarının büyük bir bölümü Dünya'daki yaşamı olumsuz etkileyebilecek felaket senaryoları üzerinde yoğunlaşmakta, alınabilecek tedbirleri ve olası çözüm yollarını araştırmaktadır. Bu bağlamda A-Ki-Úš bir felaket serisidir ve Dünya'nın olası sonlarını içermektedir. Serinin birinci kitabı olan Yakup'ta volkanik püskürmelerin neden olduğu bir kitlesel yokoluş ele alınmıştır. Bu olay günümüzden 251 milyon yıl önce (Perm Dönemi'nde) yaşanmış ve Dünya üzerinde yaşayan canlıların %96'sı yok olmuştur. Elbette o dönemde yeryüzünde insan bulunmamaktadır.

Herkuzimal sekiz ciltten oluşan A- Ki-Úš serisinin ikinci kitabıdır. Düşmanını arayan bir asker ve hayatını canlılara adayan bir bilimcinin neredeyse eş zamanlı hikâyesidir. İnsan uygarlığın sona erdiği, Dünya'daki bütün ekosistemlerin altüst olduğu, kıyamet sonrasındaki olayları incelemektedir. Serinin diğer kitaplarının aksine geçmişte yaşanmamış bir kitlesel yokoluş senaryosunu konu almamaktadır. Elbette kitapta konu edilen olayların geçmişte yaşanmadığını kanıtlayacak bir delil de bulunmamaktadır. Yaşanmış da olabilir. Ayrıca geçmişte yaşanmamış olması, gelecekte yaşanmayacağı anlamına gelmemektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde metin bir vakadan çok bir öngörü üzerine kurulmuştur.

Gelişmişliklerinin zirvesindeyken soykırımı uğramış ve yok oluşun eşiğine gelmiş uygarlıkların öz savunmaları ve kurtuluş arayışlarını değerlendirmektedir. Bilim ve teknolojinin tarih öncesi çağlara geri döndüğü koşullarda hayatta kalma mücadelesi

Herkuzimallilere...



Onur ÇALIŞKAN

1975 yılında Ankara'da doğdu. 1993 yılında TED Ankara Koleji'nden mezun oldu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümünü 2005 yılında bitirdi. 2005 yılında Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, İlköğretim Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladı. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim alanında yaptığı yüksek lisans eğitimiyle, 2008 yılında Bilim Uzmanı oldu. Aynı yıl yine aynı kurumda doktora eğitimine başladı. 2012 yılında Fiziki Coğrafya alanında "doktor" unvanını aldı. 2013 yılında Eğitim Bilimleri Fakültesi, İlköğretim Bölümünde Yardımcı Doçent oldu. 2017 yılında Fiziki Coğrafya alanında Doçent unvanını aldı. 2013 yılından beri Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Coğrafya Eğitimi Anabilimdalı Başkanlığını da yürütmektedir. Ulusal ve uluslararası birçok bilimsel derneğe üyedir. TÜBİTAK ve üniversite kaynaklarınca desteklenen çok sayıda projede çalışmıştır. Yurt dışı ve yurt içi çeşitli proje ve dergi hakemlikleri, çok sayıda bilimsel kongre sunumu ve bilimsel yayınları mevcuttur. Çalışma alanları çevre eğitimi, eğitimde arazi çalışmaları, şehir iklimi, canlı iklimi, glasiyal ve periglasiyal jeomorfoloji olarak sıralanabilir. Yayımlanan kitapları; Permafrost ve Periglasiyal Jeomorfoloji (2014), Coğrafya Eğitimi ve Arazi Çalışmaları (2015), Aladağlar Seyir Defteri: Bir Keşfin Öyküsü (2015), Cebecinin Canları (2016), Permafrost ve Taban Buzu Terimleri Sözlüğü (Çeviri: 2017), Bolkar Dağları Seyir Defteri: Dağ Doğulmaz Olunur (2018) Akius; Yakup (2019).

ÖN SÖZ

A-Ki-Úş serisi Dünya gezegenini topyekûn değiştirebilecek doğal ve beşeri olayları ele alan kurgusal metinlerden oluşmaktadır. Dünya, 4,6 milyar yıllık ömrünün uzunca bir süresini yaşam-sız geçirmiştir. 2,3 milyar yıl önce basit bakteri formunda canlıların varolduğu düşünülmektedir. Birinci Jeolojik Zaman olarak adlandırılan 540 milyon yıl öncesine kadar birkaç tür bakteri dışında yaşam bulunmayan gezegende, Kambriyen ismi verilen dönemle birlikte canlı organizmalar hem sayı hem de tür bakımından bir patlama yaşamışlardır. Kambriyenden günümüze Dünya canlıların etkisi altında kalmış, organizmalar yaşadıkları koşullara uyum sağlamakla birlikte gezegeni baştan aşağı değiştirecek kadar da etkili olmuşlardır.

Dünya, canlılar açısından dikensiz gül bahçesinde değildir. Jeolojik zamanlar içerisinde gerçekleşen büyük yıkımlar sonucu Dünya üzerinde yaşayanlar kitlesel yok oluşlara da maruz kalmışlardır. 540 milyon yıldan günümüze toplamda beş küresel, on yedi yerel ölçekli kitlesel yokoluş olayı gerçekleşmiştir. Küresel ölçekte gerçekleşen en son ve en çok bilineni kitlesel yokoluş, 66 milyon yıl öncesine tarihlendirilen ve dinozorları son bireyine kadar yeryüzünden silen yok oluştur. Bu yok oluşun gerekçesini açıklamak için farklı kuramlar bulunmaktadır. Günümüzde en çok taraftar bulan kuram ise bu yıkıma Meksika Körfezi açıklarına çarpan bir meteorun neden olduğudur.

İlk yazılı dil olan Sümerce bir tamlama olan A-Ki-Úş "Ölü Dünyanın Babası" anlamına gelmektedir. Sümerce 'Abba' (baba), 'Ki' (yer, zemin, Dünya) ve 'Úş' (ölüm, ölmüş, öldürmek) kelimelerinin birleşimiyle oluşturulmuştur. Dünya'daki yaşamı yok edebilecek ya da topyekûn değiştirebilecek onlarca farklı felaket

olduğu bilinen bir gerçektir. Bu yıkımların besin zincirinin üstündeki canlıları daha çok etkilediği anlaşılmaktadır. Bir sonraki kitlesel yokoluştan en fazla zarar görecektir canlı topluluğunun insanlar olacağı açıktır. Diđer canlıları öldürerek yaşamına devam eden çođu canlının tersine insanlar, kendini onlardan daha üstün gören bir moral motivasyonla güdülenmiştir. Bilim insanlarının büyük bir bölümü Dünya'daki yaşamı olumsuz etkileyebilecek felaket senaryoları üzerinde yoğunlaşmakta, alınabilecek tedbirleri ve olası çözüm yollarını araştırmaktadır. Bu bağlamda A-Ki-Úš bir felaket serisidir ve Dünya'nın olası sonlarını içermektedir. Serinin birinci kitabı olan Yakup'ta volkanik püskürmelerin neden olduğu bir kitlesel yokoluş ele alınmıştır. Bu olay günümüzden 251 milyon yıl önce (Perm Dönemi'nde) yaşanmış ve Dünya üzerinde yaşayan canlıların %96'sı yok olmuştur. Elbette o dönemde yeryüzünde insan bulunmamaktadır.

Herkuzimal sekiz ciltten oluşan A- Ki-Úš serisinin ikinci kitabıdır. Düşmanını arayan bir asker ve hayatını canlılara adayan bir bilimcinin neredeyse eş zamanlı hikâyesidir. İnsan uygarlığın sona erdiği, Dünya'daki bütün ekosistemlerin altüst olduğu, kıyamet sonrasındaki olayları incelemektedir. Serinin diğer kitaplarının aksine geçmişte yaşanmamış bir kitlesel yokoluş senaryosunu konu almamaktadır. Elbette kitapta konu edilen olayların geçmişte yaşanmadığını kanıtlayacak bir delil de bulunmamaktadır. Yaşanmış da olabilir. Ayrıca geçmişte yaşanmamış olması, gelecekte yaşanmayacağı anlamına gelmemektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde metin bir vakadan çok bir öngörü üzerine kurulmuştur.

Gelişmişliklerinin zirvesindeyken soykırımı uğramış ve yok oluşun eşiğine gelmiş uygarlıkların öz savunmaları ve kurtuluş arayışlarını değerlendirmektedir. Bilim ve teknolojinin tarih öncesi çağlara geri döndüğü koşullarda hayatta kalma mücadelesi

veren toplulukların alışkanlıkları ve kültürel değişimleri ele alınmaktadır. Bunların geri planında sürekli olarak canlı tutulmaya çalışılan bir diğer tartışma ise ekosistemlerin insan merkezli (antroposentrik) paradigmalara analizinin doğurduğu sonuçlardır. Çevre merkezli (ekosentrik) bakış açısıyla canlı organizmalar arasındaki ilişkiler, etkileşimler ve besin zinciri algısı süregelen bir öykü olarak akmaktadır. Çeşitli canlı kültürleri arasındaki etkileşim gözler önüne serilmektedir.

Herkuzimal'in üzerinde durduğu temelin üç ayağı bulunmaktadır. Bu kitap her şeyden önce düşmanlıkla ilgilidir. Geniş bir yelpazeden analiz edilen düşmanlık ve düşman kavramı üzerine odaklanmaktadır. Üzerinde durduğu bir diğer ayak ise saygıdır. İnsanın insana, doğaya karşı gösterdiği saygı, kurgunun beslendiği kaynaklardan biridir. Üçüncü ve son ayak ise bilimsel meraktır. Herhangi bir maddi ve manevi çıkar olmaksızın insanların bir sorunu çözmek, öğrenmek, bilmek ve anlamlandırmak için yaptıkları fedakârlıklar Herkuzimal kurgusunun üzerinde yükseldiği olgular arasındadır.

Onur Çalışkan

2019, Ankara

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....v

1. BÖLÜM

ANKARA KALESİ1

2. BÖLÜM

GUDEK'İN BÜYÜK KEŞFİ..... 13

3. BÖLÜM

ANKARA HAVASI..... 31

4. BÖLÜM

BÜYÜ BOZULUYOR..... 55

5. BÖLÜM

KİTAPLARDA SAKLANAN 65

6. BÖLÜM

MUTLU HABER, BÜYÜK AŞK..... 91

7. BÖLÜM

YABANİ KARŞILAŞMA 121

8. BÖLÜM

ZAFER YOLU 159

9. BÖLÜM

BÜYÜLÜ KUBBE..... 193

10. BÖLÜM

İMKÂNSIZ AŞK..... 215

1. BÖLÜM

ANKARA KALESİ

Ankara Kalesi'nden güneşin doğuşunu seyrediyordum. Tamamen kurşunla kaplanmış siperin sağ üst köşesinden yükselen kızılılık, yorgun gözlerimden ruhuma akıyordu. İnsanın görüp görebileceği en güzel günlerin intihardan hemen öncekiler olduğunu söylerler. Kendimi hiç olmadığı kadar özgür, rahatlamış, huzurlu hissediyordum. Bütün telaşlarım, heyecanlarım, beklentilerim bitmiş, yerini 'bir tatlı huzur' almıştı. Artık kaybedecek bir zincirim bile yoktu. Sadece zamanın geçmesini, vademin dolmasını bekliyordum...

Kendimi bildim bileli savaşın içindeydik. En başından kaybettığımız bir savaştı. Düşmanlarımız izin verdiği için mi yaşıyorduk, yoksa hâlâ teslim olmadığımız, direndiğimiz için mi düşman üzerimize gelmekten mi korkuyordu, belirsizdi. En azından biz bilmiyorduk.

Ben bir Gilan'ım ama Gilan dilini konuşamam. Çok isterdim öğrenmek ama etrafımda öğretecek ne biri var ne de öğrenebileceğim bir kaynak. Annem babam ben çok küçükken ölmüşler ve burada yaşayan başka bir akrabam yok.

Dünya üzerindeki pek çok şehir ya tamamen yerle bir olmuş ya da ciddi bir tahribata maruz kalmıştı. Benim doğduğum Bender Enzeli¹ tamamen yok edilmişti. Taş taş üzerinde kalmadı

1 Bender Enzeli, İran'ın Gilan Eyaleti'nde, Hazar Denizi kenarında bir şehir.

diyeceğim ama taşı bile kalmamıştı. Hazar Denizi'yle bir olmuştu. Annem babam şehir sular altında kalmadan birkaç gün önce ayrılmışlar ve batıya doğru kaçmaya başlamışlardı.

Pek çok farklı şehirde tutunmaya çalışmış, kimisinin kapısından içeri bile girememişlerdi. En sonunda savaşta ağır yara almasına rağmen büyük bir bölümü hâlâ yıkılmadan sapaşağlam kalan Ankara'ya yerleşmişlerdi.

Bütün çocukluk ve gençliğim Ankarada geçti. Her zaman asker olmak istedim ve askerî eğitim aldım. Ne bir mermi attım, ne de bir düşman askerî gördüm. Askerî lisede savaş ilk başladığında önemli çatışmalara girmiş bir öğretmen dışında da düşmanla yakın temas kurmuş kimseyi tanımadım.

Çağımız savaşları bu şekilde diye anlatılırdı. “Düşmanını görmeden savaşıyorsun.” derlerdi. Oysa görmediğin bir düşmanla nasıl savaşılacağını bir türlü anlayamıyordum. Düşmanın bir tanımı, dili, dini, cinsi yoktu sadece düşman denirdi. Çocukluğumdan beri düşman, düşmanın vahşeti, yaptığı katliamlar, yok ettiği insanlar, şehirler, uygarlıklardan bahsedilirdi.

Savaş kahramanları, insanlık tarihine geçen direnişler, kazanılan zaferlerden söz edilirdi ama kimse düşmanını bilmiyordu. Düşman tamamen buğulu bir camın arkasında duruyordu. Ne belirgin bir cismi vardı, ne doğru düzgün bir tarifi, hatta bir adı bile yoktu. Düşman denince herkes konuyu kapatmak ve hatta oradan kaçmak isterdi. Bir asker, bir savaşçı olmak istememin nedenlerinden biri de bu belirsizliği aşabilmek, kapının diğer tarafına, camın arkasına bakabilmektir. En büyük muradım düşmanı yakından görmek, tanımak, ona bir isim vermektir. Sürekli sorular sorup düşmanımı tanımaya çalışırdım ama aldığım yanıtlar birbirinden çok da farklı olmadığı gibi tatmin edici de değildi.

Savaş ilk başladığında bir tarım işçisi olan ve sonrasında destansı kahramanlıklarıyla bütün dünyanın tanıdığı Zain, aslen Lübnanlıydı. Sadece askerî okullarda değil, gittiği her ortamda saygı görürdü. Kolunun birini ve yüzünün yarısını bir çatışmada yitirmişti. Buna rağmen gören tek gözü ve tek koluyla da uzun yıllar savaştığı söyleniyordu. İki metreye yakın boyu, geniş omuzları ve geriye kalan tek eliyle bile bir adamı kaldıracabilmesi, bir savaş gazisi olmasa da saygınlık görmesine yetecek özelliklerdi.

Sinirlendiğinde gözlerinden alevler çıktığı, nefesiyle bile etrafındaki cisimleri hareket ettirebildiği anlatılırdı. Uzun kır saçlarını atkuyruğu bağlar, görür görmez insanın yüreğinin burkan yarasını gururla sergilerdi. Çok daha yaşlı olmasına karşın ellili yaşlarında gösterir, yırtık, yamalı elbiselerinin altındaki kaslı vücudu kendinden genç olan komutanlardan bile daha atletik görünmesini sağlardı.

Derslerinde kuramsal taktikleri, uygulama yapıyormuşçasına anlatır, daha kolay öğrenmemizi sağlardı. Tüm bu saygınlığına ve kahramansı görünümüne rağmen konuşmaya başladığında hiçbir zaman kahramanlıklarını ya da savaş meydanında yaptıklarını anlatmazdı.

Ağzından çıkan her kelime korkunun çeşitli tonlarına boyanmış olurdu. Ne bir hamaset cümlesi kurar, ne de savaşa motive edici bir kelime söylerdi. Düşmanı gördüğü hâlde yaşayamaya devam edebilmiş çok az insandan biri olduğu için ne olursa olsun her söylediği kelimeyi dikkatle dinlerdik.

Zain, düşman üzerinde kullanmamız gereken teknikleri öğretirken hiçbir zaman kesin ölçüler ve mutlak doğrular vermezdi.

“Karşınızdakiler insana benzemezler. Beyaz bayrak kaldırıp teslim olduk diyemezsiniz ya da merhamet dileyemezsiniz.

Hiçbir savaş kuralını tanımazlar. Çok korkunç ve acımasızdırlar. Sizi esir aldıklarında bir daha geri dönebileceğinizi ümit etmeyin. Çünkü bu güne kadar esir aldıkları hiç kimse geri dönmedi. Sadece Asya cephesinde değil Dördüncü Dünya Savaşı'na dâhil olmuş elli beş ülkenin hiçbirinde yakaladıklarından bir haber alınamadı. Geri dönmüş bir tane bile örnek yok.

O yüzden ağzınızı sıkı tutun ve son saatlerinizi yaşadığınızdan emin olun. Eğer sizi yok etmek istiyorlarsa üzerinize büyük bir ateş gücüyle, kimyasal silahlarla saldıracaklardır. Derinize işleyen ve size temas eden herkesi ve her canlıyı acılar içinde bir ölüme sürükleyen tozlarla saldıırırlar. En yakınlarınızın ölümünü seyretmekten başka bir çareniz kalmaz.

Teknolojik olarak bizden çok üstünler ve bunu bizi yok etmek için kullanabiliyorlar. Güvende olduğunuz tek sığınak yeraltıdır. Onları gördüğünüzde sakın saldırmayın. Eğer kendinizi göstermez ve yerinizi belli etmezseniz hayatta kalma ihtimaliniz artar. Kimi durumlarda sadece oradan geçiyor veya tesadüfen sizin bulunduğunuz yerde olabiliyorlar. Yok, size saldırıyorlar, saklandığınız hâlde üzerinize geliyorlarsa canlarınız yakabildiğiniz kadar yakın ve en kısa yoldan uzaklaşmanın, güvenli bir yer bulmanın yollarını arayın. Çoğu zaman eğer planlanmamış bir karşılaşmaysa saldırmak yerine geri çekilmeyi yeğliyorlar.

Savaşın başlamasının üzerinden geçen kırk yılı aşkın sürede şunu öğrendik ki ne yaparsak yapalım kazanan onlar, kaybedenler biz oluyoruz. Sayıca üstün olmamızın hiçbir anlamı yok. Ne kadar kalabalık saldırırsak saldıralım sonuçta elimize geçen o kadar çok ölü oluyor. Yalnızca katliamın boyutları büyüyor.

Evlatlarım din, dil, ırk, cinsiyet, sınıf, yaş ayrımı olmaksızın milyonlarca insan bu savaşta ölüp gitti. Anlamanız gereken en

önemli husus düşmanın sadece sizi öldürmek için değil, neslinizi, soyunuzu tüketmek için saldırdığıdır. Soykırım yaptığıdır.

Yok etmeye çalıştıkları sadece fiziksel varlığımız ya da bedenimiz değildir. Tarlalara, fabrikalara, santrallere, tren yollarına, limanlara, yaşam kaynaklarımıza, topyekûn uygarlığımıza saldırırlar.

Sanayi kuruluşları, barajlar, enerji üretim merkezleri, şehirler teker teker yok edildi. Adeta kökü kazındı. Müzeler, sanat eserleri, opera ve tiyatro binaları acımasızca bombalandı. Burarlardan uzak durun. Burada, kalede olduğumuz gibi doğal yapılarla ve yeraltı sığınaklarına saldırmıyorlar, yabanıllığı dilediğimizce yaşamamıza izin veriyorlar. Ama ne zaman yapay bir bina, yol, köprü inşa etsek henüz tamamlanmadan yok ediyorlar. Bizi cilalı taş öncesinde yaşamaya mahkûm ediyorlar.

Evlatlarım, bu savaşta pek çok asker ve sivil kahraman ortaya çıktı, maalesef hiçbiri uzun süre yaşayamadı. ‘Evlerinizi bırakın ve kaçın’ demek kulağınıza pek yiğitçe gelmeyebilir. Bir askerin her koşulda vatanını savunması gerektiğini düşünüyor olabilirsiniz. Ama neslinizin devamı buna bağlı olabilir. Yalnızca kendi canınızı korumak için değil soyumuzun devamı için yapmanız gerekenleri yerine getirmeniz birinci görevinizdir. Eğer yaşamak ve yaşatmak istiyorsanız yapmanız gereken tedbiri elden bırakmadan geri çekilmektir.

Çinlilerin düşmanın silah gücünü yenebilecek bir teknoloji geliştirdiği söyleniyor. Düşmanın silahlarını taklit ettikleri, hatta daha üstün silahlar yarattıkları rivayetleri dolaşılıyor. Ne zaman onların savaş gücüne denk bir güce kavuşuruz, o zaman adil bir savaştan bahsetmek mümkün olacaktır. Şimdi savaş alanına her çıktığımızda yaşayacağımız kitlesel katliamdan başka bir şey değildir.

Düşmandan uzak durun, karşılaştığınızda hemen uzaklaşın.”

Sözleri hiçbir zaman aklımdan çıkmamıştı. Sonrasında anlattıklarını, anlatır anlatmaz unuttuğum oldu ama hayatımı tepeden tırnağa değiştiren bu sözlerini ölene kadar unutacağımı sanmıyordum.

Söyledikleri çocukluğumuzdan beri etrafımızdaki bütün yüklerin anlattıklarıyla aynı ana fikre sahipti. Sürekli kaçmamız ve saklanmamız öğütleniyordu. Söyledikleri sürekli duyduğumuz, artık ezberlediğimiz sözler de olsa düşmanla mücadelede vücudunun yarısına yakınına kaybetmiş, dehşetli bir görüntüye sahip bir öğretmen söylediğinde bambaşka bir anlam kazanıyordu.

Myanmarlı² bir cüce olan Sein, “Adam öğle yemeğinde yediklerini anlatsa ağzınız açık dinliyorsunuz. Anlattıkları saçmaktan başka bir şey değil ama parçalanmış görüntüsünden dolayı bir savaş kahramanı olduğunu sanıyorsunuz.

Uyanın artık Ankaralılar!

Adam düşman ajanı gibi sürekli içimize korku, endişe ve panik duygusu aşıyor. Psikolojik savaşın en önemli taktiği yıldırma. Adam bizi yıldırmaya çalışıyor. Büyüsünden kurtulun! Söylediklerini bir kâğıda yazın ve bir başkasına okutun, bir korkağın sözleri bunlar.

Ağzından düşmanın büyüklüğü, acımasızlığı, yenilmezliği, silahlarının gücü, teknolojisinin ulaşılmazlığı dışında bir şey çıkıyor mu? Benim köyümde düşmanını öven hemen dağlara sürülür ve bir daha köye adımını atamazdı. Ama sizler misafirperver bir halk çıktınız. Tamam, gelsin otursun ama askerî lisede

2 Güneydoğu Asya’da, Andaman Denizi ve Bengal Körfezi kıyısında, Bangladeş, Çin, Hindistan, Laos ve Tayland arasında yer alan ülke. Eski adı Burma.

eğitmenlik vermek, sonra genç dimağların beynini düşmanın ne kadar üstün olduğu ile doldurmak? Adı Zain değil, Hain olmalıymış!” diye bize çıkışırdı.

Kendisi en fazla bir metre boyunda olduğu ve sesi helyum solumuş da konuşuyormuş gibi komik çıktığı için ciddiye bile almaz, çok kızmayacağını bilmesek yüzüne salyalarımızı saça saça gülerdik. Kısa kolları ve orantısız kafa büyüklüğüne sahip bildiğimiz cücelerden farklı olarak standart bir insan orantısına sahipti. Bununla birlikte bir insanın ancak yarı büyüklüğündeydi. Fiziki özellikleriyle ilgili alaycı bir yaklaşımla karşılaştığında hemen sinirlenir, alttan almaz ve kolaylıkla kavga çıkarabilirdi. Kaba kuvvete dayalı kavgalarda hiçbir şansı olmadığını bildiğinden dolayı hayli ustaca kullandığı küçük kılıcını çıkarıp tehlike saçabilirdi. Aramızdan eğitimi bırakıp Helenlere katılmak için kuzeye yolculuk eden ilk kişi de Sein olmuştu.

Her geçen gün daha fazla insan düşmanla savaşa bilmek için kuzeye gidiyordu. Kendilerine Helenler diyen ve seçkin savaş timleri oluşturduklarını söyleyen yeni bir ulus ortaya çıkmıştı.

Ben de görkemli şehirlerimizi, uygarlığımızı imha eden, birer fare gibi deliklerde saklanarak yaşamaya mahkûm eden, insanları açlığa, kıtlığa, sefalete mecbur eden işgalcilere karşı kanının son damlasına kadar savaşmak, elimden gelenin en iyisini yapmak istiyordum.

“Düşman, siz diz çöktüğünüz için büyüktür. Ayağa kalkın!”

Ben orduya bunun için katılmışım. Yeniden dünyanın sayılı güçlerinden biri olacağımız günleri yaratmak için. Oysa burada eğitimlerimiz savaşmak üzerine değil de erken uyarı sistemleri, saldırı esnasında alınacak tedbirler, hangi düşman aracı ne tip

silahlar taşır, nasıl korunulur, nereye saklanılır gibi daha çok kaçmak ve saklanmak üzerineydi.

Hiç ateşli silahımız olmamasına karşın ateşli silahlar eğitimi *Sunders* adında bir İngiliz'den alıyorduk. Kendisi Anadolu'daki tüm askerî okulları sırasıyla gezip eğitim veriyordu. Olur da savaş alanında ateşli silah bulursak ya da bir mucize olurda yeniden ateşli silah üretimi yapabilirsek diye olmayan araç ve teçhizatın eğitimini devam ettiriyorduk.

Sunders'in savaştan önce Fransızca öğretmenliği yaptığı söyleniyordu ve sinirlendiğinde çoğunlukla Fransızca küfrediyordu. Diğer öğretmenlerin tersine onu kendimize daha yakın bulur, kimi zaman ders dışında da yanına gidip sohbet ederdik. Kadınlar ve şaraplar hakkında engin bir bilgi birikime sahip olması yanı sıra bütün düşman savaş aletlerini tüm ayrıntılarıyla tanıyor olması, kendisini biz acemi askerler için büyük bir çekim merkezi haline getirdi.

Düşman savaş uçakları üzerine koyu bir sohbe girdiğimiz bir akşam yine, *Hazar Denizi*'nin diğer yakasından geldiği için çok sevdiğim Azeri *Farid*, "Peki, komutanım. Bu bahsettiğiniz uçağı düşürmek için neresine ateş etmeliyiz, nereden saldırmalıyız, hangi silahları kullanmalıyız? Buraya geldik geleli bir Allah'ın kulu da şöyle saldıracaksınız demedi. Gelen giden şuradan kaçılır, şuradan koşulur, şöyle saklanılır şarkısından başka bir şey söylemedi. Asker miyiz, yarış köpeği miyiz belli değil? Sürekli kaçıp saklanıyoruz. Ben bin beş yüz kilometre yolu bozkırın ortasında andezitten bir kalede saklanmaya mı geldim sanıyorsunuz? Ben insan gibi yaşamak için nasıl savaşabileceğimi öğrenmeye geldim. Bana bu uçağın nasıl düşeceğini, nasıl saldıracığımı öğretemeyecek misiniz?"

Sunders birkaç saniye Farid'in söylediklerini anlamaya çalıştı. Elinde tuttuğu şişeden koca bir yudum aldıktan sonra,

“Bana bakın sizi budala Kafkasyalılar, yüzyıllardır kahraman savaşçılar yetiştiren bir bölgeden geldiğinizi ve savaş alanında ölmenin sizin için büyük bir anlamı olduğunu anlıyorum. Sizin de Dördüncü Dünya Savaşı'nın, gelmiş geçmiş en kanlı savaşın altın kuralını anlamanızı bekliyorum. Anlaşıldı mı?

Düşman piyade, yani savaş makinalarının, artık bu uçak olur, tank olur, gemi olur, bot olur artık neyse ne, kısacası zırhlı araçların dışında olmadığı sürece kesinlikle ve kesinlikle saldırmayacaksınız. Düşmanın zırhını delebilecek bir silahımız yok. Anlaşıldı mı?

Çinlilerin bir tane geliştirmek üzere olduğunu duyduğumda henüz elimde makinalı tüfeğim sağa sola ateş etme meraklısı taze askerdim. Liverpool Ankaragücü'ne sekiz sıfır yenildiğinde az kalsın gerçekleştiriyordum da. Çinliler silah geliştiriyorlarmış sözünü her duyduğumda kenara bir pound koysaydım şimdi milyonerdim. Anlaşıldı mı?

Kısacası dünya üzerinde düşman zırhıyla baş edebileceğimiz bir silah yok. Geçmişte neredeyse her ulusun elinde bulunan nükleer başlıklı füzeler dâhil düşmana zarar verebilmiş değiliz. Ama araçlarından indiklerinde sadece üzerlerinde piyade zırhı olduğu için öldürme şansınız daha yüksek. İşte o zaman zırhın koruyamadığı boyun bölgesine ateş etmelisiniz. Anlaşıldı mı?

Peki araçlarından iniyorlar mı? Burada Ankara'da araçlarını bile görmüyoruz. Daha çok kıyı bölgeleriyle, bereketli sulak alanlarla, petrol yataklarıyla, değerli madenlerin çıkarıldığı yerlerle ilgileniyorlar. Çoğunuz kuzeye gidip Helenlere katılmak istiyorsunuzdur. İşte oraya giderseniz bol miktarda düşman, düş-

man uçağı, düşman silahı görebilirsiniz ve bu da göreceğiniz son şey olur. Anlaşıldı mı?

Düşman piyade olarak ormanın içinde geziniyor ve siz de çok iyi nişancısınız vurdunuz ve öldürdünüz, ne olur sanıyorsunuz? Yakında ne kadar insan varsa hepsini öldürürler. Yine aynı senaryoda düşmanla karşılaştığınızı ve ateş etmediğinizi düşünelim. Siz de yaşarsınız beş kilometre çaplı bir daire içinde kalan herkes de yaşamaya devam eder. Kısacası yiğit Kafkasyalılar düşmanı görünce yapmanız gereken iki şey var, kaçmak ve saklanmak. Anlaşıldı mı?

Size hiç yiğitçe gelmediğinin farkındayım, ilk başta bana da öyle geliyordu. Bizim vardığımız bu aşamaya öğrenilmiş çaresizlik deniyor, gençlerin öğrenmesi biraz daha zaman alıyor. Anlaşıldı mı?” dedi ve elindeki şişeden koca bir yudum daha aldı.

O, “Anlaşıldı mı?” dedikçe benim dışımdaki bütün öğrenciler neredeyse elle tutulabilecek bir çaresizlikle “Evet efendim!” diye tamamlıyorlardı.

“Anlıyoruz komutanım da bu yenilmez düşman neye benziyor? Kimdir, nedir bilen kaldı mı?”

Sunders zaman kazanmak için miyop gözlerini kısarak sorunun geldiği tarafa, savaşta bütün köyünü kaybetmiş Çeçen Cahar’a baktı. Sanders düşünüp taşıyor, birtakım hesaplar yapıyor gibi görünüyordu, en sonunda çok da zorlanarak,

“Hiçbir fikrim yok evlat.” dedi. “Görenler ya öldükleri için bir şey anlatamıyor ya da korku içinde kaçarken görebildikleri için kimi kuşa benzetiyor, kimi kurda, kimi ağaç diyor, kimi fil. Kesin olan bir şey varsa kötü koktukları. Bozulmuş süt gibi kokuyorlarmış. Bunlar onların kokusu mudur yoksa araçlarının kullandığı yakıtın kokusu mudur yoksa kullandıkları kimyasal silahların

kokusu mudur? Bilen yok. Bozulmuş süt kokusu alırsanız hemen saklanacak yer bulmanız gerektiğini anlarsınız. Anlaşıldı mı?”

“Evet efendim...” diye mırıldandı herkes.

Ben sessizce yıldızlarla ışıl ışıl parlayan kuzey göğüne baktım. Hiç gitmediğim halde kuzeyi özledim, kuzeyde olmak istedim. Mutlu, mesut hayatımın bu özlem yüzünden sona ereceğini bilmeden özledim.